
VICENT FELIP SEMPÈRE
RECULL PER A UNA HISTÒRIA DE NULES
(BARCELONA, 1977-NULES 2000)

I
Caixa Rural de Sant Josep de Nules
NULES, any 2000

© Del text: Vicent Felip Sempere

© De les fotografies: els seus autors Edita: Caixa Rural Sant Josep de Nules Imprime:

Gráficas Castañ, S.L. – ONDA

Depòsit Legal: CS-83 (I)-2001 ISBN: 84-931580-0-3

ISBN Vol. I: 84-931580-1-1

«Ara fa dos-cents anys» NOULAS,
núm.: 127,
Nules, 1979.

Durant la guerra de la Independència l'exèrcit del general Suchet va fortificar l'ermita de Sant Miquel, per tal d'instal·lar-hi una caserna de soldats. És per aquesta raó que hui li diem «el Fort».

. ARA FA DOS-CENTS ANYS

Ara fa dos-cents anys mossén Vicent Bono, vicari de la Parròquia de Nules, anotava en el fol. 92r° del «*Quinque Libri*» de la Parroquia de la villa de Nules, que «*empieza en el año 1774 i finó en el año 1780*»¹, la següent fe de baptisme:

«Ascencio Miguel Joseph, hijo de Ascencio Nebot y de Esperanza Clofente, consortes y naturales de esta Parroquia; nació a la una y media de la mañana del día treinta de setiembre del año mil setecientos setenta y nueve; y en el día mismo fue bautizado por mí el infrafirmado vicario. Fueron padrinos Vicente Soriano y Francisca Ferrandiz.

Mosen Vicente Bono, vicario»

Aquesta seria una més entre les partides de baptisme dels fills de Nules si no fóra perquè, amb el temps, Ascensi Nebot arribà a ser un dels fills de la vila que més glòries ha donat a la seua terra.

Molt jove ingressà al convent dels Franciscans Reformats de Sant Pere d'Alcántara, a la veïna població de Vilareial. Amb la invasió dels francesos els frares del convent de Vilareial, igual que els de les altres comunitats religioses, es dispersaren. Al contrari del que feren altres religiosos, que es refugiaren en les poblacions d'on eren originaris, Fra Ascensi Nebot penjà els hàbits i es dedicà a combatre els que per a ell, a més d'envair sa Pàtria, representaven les idees laïcistes de la Revolució Francesa i dels Enciclopedistes.

Fra Ascensi es va dedicar a reclutar joves, organitzant guerrilles amb les quals fustigava constantment la reraguarda dels exèrcits napoleònics. Va establir el seu quarter general a Vistabella. Recollí impostos amb què sufragar les despeses del seu magatzem de roba militar i la fundició de bales; arribà a recollir un exèrcit de més de 3.000 infants i 1.500 genets, queixant-se en una de ses cartes de no tindre armes, ja que si les tinguera presentaria 8.000 homes, reclutats entre els joves de la Plana, per a atacar la ciutat de València, que era ocupada pels invasors.

La nit del 26 de desembre del 1811 entraren a Castelló 300 voluntaris de la partida de Fra Ascensi Nebot i atacaren els francesos que eren a un hostel del raval de Sant Francesc, en mataren un i empresonant la resta. Imposat el toc de «*general*» s'establí una forta lluita pels carrers de la ciutat, en la qual moriren soldats dels dos bàndols.

De resultes d'aquesta acció el Governador francès va manar que per la nit les tropes es resguardessin al Fort de Sant Francesc i

¹ Arxiu Parroquia de Nules (A.P.N.): *Quinque Libri*, 1774-1780, f. 92 r°.

luminessin els carrers de la població. Entre els francesos se'l coneixia amb el nom despectiu de «*la Frayla*».

El mariscal Suchet, a les seues memòries, dóna compte de com a l'any 1812 «*Frayle*» atacà un comboi que havia eixit de Torreblanca, fent fugir als camperols que el conduïen, matant els canoners, cremant onze carruatges i apoderant-se d'un canó i de cent dotze cavalls.

És el mateix mariscal qui ens diu que va formar un batalló amb la finalitat de perseguir Fra Asensi sense descans, però malgrat això fou impossible desorganitzar ses guerrilles. Suchet arribà a oferir mil duros com a recompensa a qui matés Fra Ascensi.

A primeries del 1813 el baró de Runfort, comissionat pel mariscal Suchet per a perseguir a «*Frayle*», davant la impossibilitat d'apressar-lo, va saquejar i cremar diverses poblacions de la Governació de Castelló.

La nit del 21 de març del 1812 la guerrilla del Frare atacà el Fort de Nules, morint un guerriller i un soldat francès².

E18 d'abril del 1813 assaltà la guarnició de Morella obligant als francesos a refugiar-se al castell.

El dia 8 de juliol, un cop evacuat Castelló pels francesos, entrà a la capital de la Plana amb un exèrcit de més de 6.000 homes; la població el va rebre amb volteig general de campanes com a triomfador i alliberador. Al dia següent Fra Ascensi va fer cantar un «*Te Deum*» d'acció de gràcies a l'església de Santa Maria i presidí el jurament de fidelitat a la Constitució i el reconeixement a Ferran VII. Els dies següents, Fra Ascensi, es dedicà a reclutar tots els joves de 16 anys en amunt.

La nit del 10 de juliol, del mateix any, Nules rebia en mig de lluminàries i aclamacions a qui, havent nascut en la vila feia 34 anys, s'havia convertit en símbol de la resistència contra els francesos³.

E129 d'octubre se li va lliurar la guarnició de Morella, la qual va enviar presonera a València el 2 de novembre.

E16 de desembre se li va retre la guarnició de Dènia.

Fidel a la Constitució de les Corts de Cadis, un cop foragitats els exèrcits francesos, es va dedicar a establir ajuntaments constitucionals a totes les poblacions de la seua demarcació.

Durant el període absolutista de Ferran VII s'enfrontà al Monarca, defensant la Constitució i participant en la conspiració del 17 de gener del 1817, havent de fugir a Gibraltar juntament amb el lliberal Manuel Bertran de Lis.

L'any 1820 assolí el grau de comandant de l'exèrcit constitucional. Com a conseqüència de la conspiració de Madrid del 1822 s'exilià a Anglaterra on estigué al menys del 1823 al 1830.

² A.P.N.: *Finados*, 1794-1815, f. 246 v.

³ A.P.N.: *Finados*, 1794-1815, f. 273 vº.

Avui en el segon centenari del seu naixement, Fra Asensi Nebot és exemple de defensor de les llibertats de la Pàtria i dels ciutadans, i la vila de Nules té l'honor d'haver sigut la pàtria d'aquest gloriós personatge que és considerat com el més important dels guerrillers del País Valencià.

BIBLIOGRAFIA:

- LAFUENTE, M.: *Historia General de España*, vol. V, Barcelona, 1880.
- BUCHET, L. G.: *Mémoires du Maréchal Suchet, Duc d'Albufera, sur ses campagnes en Espagne*, vol. II. Paris, 1828.
- ROCAFORT, FRA J.: *Libro de Cosas Notables de Castellón de la Plana*, edició i notes de Codina ARMENGOT, E., Castelló, 1945.
- BALBAS, J. A.: *Casos y cosas de Castellón*, Castelló, 1884.
- ARDIT, M.: *Les partides reialistes del Maestrat*, publicat en el «I Congreso de Historia del País Valenciano», vol. IV. València, 1974.